

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ І МУЗЕЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ

Кафедра туристичного бізнесу

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

РОЗВИТОК МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

здобувача вищої освіти

другого (магістерського) рівня

зі спеціальності 242 «Туризм»

освітньо-професійної програми «Туризмознавство»

ЧЕРКАШИНОЇ ЄВГЕНІЇ ІГОРІВНИ

Допущено до захисту:
Завідувач кафедри, доктор
культурології, доцент

БОЖКО
ЛЮБОВ
ДМИТРІВНА

Науковий керівник:
кандидат наук з соціальних
комунікацій, ст. викладач

РОСТОВЦЕВ
СЕРГІЙ
СЕРГІЙОВИЧ

Харків – 2022

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи містить: 50 сторінок, 3 рисунки, 9 таблиць, 39 джерел інформації.

Метою даної дипломної роботи є розробка концептуальних засад щодо розвитку медичного туризму в Україні

У роботі розглянуто роль медичного туризму у формуванні туристичного продукту і виявлено, що на сьогоднішній день даний вид має велику популярність серед туристів. Важливе місце в для туристичної галузі посідає поняття «реабілітація», як один з видів медичного туризму . У рамках лікувального та реабілітаційного туризму був зроблений аналіз розвитку в Україні. Проаналізовано найбільші центри реабілітації для дітей з особливостями розвитку, як потенційний туристичний продукт на основі якого можна реалізовувати лікувальний тур. Враховуючи наявність відповідної інфраструктури та інтерес до реабілітації в нашій державі, був розроблений груповий медичний тур для дітей з розладом аутичного спектру, яка планується на базі медичного центру комплексної реабілітації «Нове дихання», розташованого в місті Харків.

На основі вже існуючої моделі було розроблено алгоритм формування туру: визначено цільову аудиторію, розроблено заходи просування даного туру

Ключові слова: медичний туризм, реабілітація, медичні тури.

ABSTRACT

The explanatory note to the qualification work contains: 53 pages, 3 figures, 9 tables, 39 sources of information.

The purpose of this thesis is to develop conceptual foundations for the development of medical tourism in Ukraine

The paper considers the role of medical tourism in the formation of the tourist product and found that today this species is very popular among tourists. An important place in the tourism industry is the concept of "rehabilitation" as one of the types of medical tourism. Within the framework of medical and rehabilitation tourism, an analysis of development in Ukraine was made. The largest rehabilitation centers for children with special needs are analyzed as a potential tourist product on the basis of which a medical tour can be implemented. Given the availability of appropriate infrastructure and interest in rehabilitation in our country, a group medical tour for children with autism spectrum disorder was developed, which is planned on the basis of the medical center of comprehensive rehabilitation "New Breath", located in Kharkiv.

Based on the existing model, an algorithm for forming the tour was developed: the target audience was determined, measures to promote this tour were developed.

Key words: medical tourism, rehabilitation, medical tours

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ.....	8
1.1.Поняття та сутність медичного туризму.....	8
1.2 Розвиток медичного туризму на світовому ринку.....	13
Висновки до розділу 1.....	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РИНКУ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	22
2.1 Особливості організації медичного туризму в Україні.....	22
2.2 Аналіз медичного туризму з реабілітаційною метою в Україні	28
Висновки до розділу 2.....	36
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА МЕДИЧНОГО ТУРУ НА БАЗІ МЕДИЧНОГО ЦЕНТРУ КОМПЛЕКСНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДЛЯ ДІТЕЙ «НОВЕ ДИХАННЯ).....	37
3.1 Розробка програми обслуговування туристів медичного туру	37
3.2 Просування медичного туру на ринку України.....	43
Висновки до розділу 3.....	45
ВИСНОВКИ.....	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	50

ВСТУП

Актуальність дослідження. Перехід України в ринкову економіку після проголошення незалежності призвів до бурхливого розвитку туристичної галузі, яка в свою чергу поділилася на окремі напрямки, такі як гастрономічний туризм, релігійний, культурно-пізнавальний та багато інших. Так, важливе місце посідає медичний туризм. Багато регіонів України мають потенціал для розвитку даного виду туризму – розвиток практичної медицини та наявний у нашій країні досвід дозволяють розвивати практично всі види медичного туризму, проте можна говорити про недостатній рівень розвитку даного напрямку в Україні. У таких умовах важливо розробити нові медичні тури всередині країни, розробити програми їх просування та знайти потрібну нішу на ринку. У роки незалежності медичний туризм розвивався, але недостатньо. Статистика вказує на проблеми розвитку внутрішнього туризму в Україні, які визнаються більшістю фахівців, а також державою. Одним із варіантів вирішення цієї проблеми має стати розвиток туризму в регіонах України з урахуванням потенціалу та ресурсів місцевого туризму.

Ринок медичного туризму змінюється і набуває все більшого значення у світі і, на думку експертів, є найбільш стабільним та привабливим ринком. Досвід закордонного досвіду показує, що зростаючий попит на якісні медичні послуги стимулює розвиток медичного обслуговування місцевого населення, а також на підготовку кваліфікованих кадрів. Таким чином, запропоноване дослідження може посприяти подальшому розвитку медичного туризму в Україні.

Об'єкт дослідження – медичний туризм в Україні.

Предмет – шляхи розвитку медичного туризму в Україні .

Метою дослідження є формування концептуальних засад розвитку медичного туризму в Україні

Реалізація мети дослідження потребує вирішення таких завдань:

- Розглянути поняття та сутність медичного туризму;
- Дослідити особливості розвитку медичного туризму на світовому ринку;
- Проаналізувати особливості організації медичного туризму в Україні;
- Провести аналіз можливостей медичного туризму з реабілітаційною метою в Україні;
- Запропонувати програму обслуговування туристів медичного туру;
- Надати рекомендації щодо просування медичного туру на ринку України.

Методи дослідження. При написанні роботи використовувалися: метод аналізу, для дослідження медико-туристичних ресурсів та їх класифікації; порівняльний аналіз, спрямований на виявлення можливостей вітчизняних реабілітаційних центрів для організації медичного туризму; проектний метод – для розроблення програми туру медично-реабілітаційного туризму.

Наукова новизна роботи полягає у розробці рекомендацій щодо створення туристичного продукту з елементами медичної реабілітації.

Практичне значення роботи полягає у тому, що розроблений проект медично-реабілітаційного туру несе в собі економічну привабливість для організаторів, сприяє оздоровленню клієнтів даного туру, а також сприяє розвитку внутрішнього туризму в Україні.

Структура роботи складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Перший розділ присвячений теоретичному обґрунтуванню та використанню медико-туристичного потенціалу в світі . У другому розділі роботи проведено аналіз туристичної та лікувально-оздоровчої інфраструктури для розвитку медичного туризму України . У третьому розділі надається практична складова, в якій розписаний медичний

тур, його матеріальна база, впровадженні рекомендації, щодо просування даного туру.

При написанні роботи було використано 39 джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ

1.1 Поняття та сутність медичного туризму

Стрімким напрямом економічного розвитку багатьох країн світу є розвиток туризму. Конкуренентоспроможність цієї області швидко зростає, що впливає на загальну прибутковість туристичної індустрії. В останнє десятиліття стрімкими темпами розвивається медичний туризм, основні функції якого охоплюють як економічні, так і соціальні сфери. Остання пов'язана з профілактикою, діагностикою та лікуванням усіх вікових груп населення. Економічна функція медичного туризму досягається за рахунок суттєвого внеску до муніципального, регіонального та державного бюджету. Пацієнти в розвинених країнах звертаються за медичною допомогою, яка надає їм високоякісні послуги за доступними цінами. До таких країн можна віднести й Україну: низькі ціни (порівняно з більшістю країн Європи) на медичні послуги, їхню прийнятну якість (і не лише в приватному секторі), доступність медичної допомоги, сприятливе законодавство. Сектор медичного туризму є важливою частиною галузі та відіграє значну роль в економіці країни. З макроекономічного погляду це викликано низкою демографічних, технологічних, глобалізаційних факторів, геополітичних та економічних тенденцій, включаючи споживчий попит, стратегію ціноутворення, регіональні чи економічні фактори, в тому числі економічну політику та інвестиції.

Термін «медичний туризм» найчастіше використовується для опису організації медичної допомоги пацієнтам за межами країни їхнього постійного проживання. Крім того, така медична допомога має надаватися на постійній основі у контексті економічної діяльності, і основними споживачами медичних послуг є саме іноземні громадяни. Ще одна особливість медичного туризму – це можливість поєднання

висококваліфікованих медичних послуг та рекреаційних заходів у країнах з унікальним кліматом [3].

Розрізняють такі види медичного туризму (табл. 1.1):

Таблиця 1.1

Види медичного туризму

Вид	Характеристика
Лікувальний	Гарантує якісне медичне обслуговування з використанням передових медичних технологій та сучасних препаратів при лікуванні небезпечних для життя або якості життя захворювань – онкології, трансплантації органів, кардіохірургії тощо.
Діагностичний	Гарантує, що завдяки наявності сучасного діагностичного обладнання та висококваліфікованих фахівців пацієнту буде поставлено точний діагноз як передумову для подальшого успіху лікування, що часто поєднується з терапевтичним.
Репродуктивний	Передбачає великий асортимент послуг з репродукції.
Реабілітаційний	Забезпечує відновлення життєвих сил пацієнта після тяжкої хвороби, операції та ін.
Естетичний	При відновленні або поліпшенні зовнішнього вигляду найбільш затребувані пластична хірургія та стоматологічні послуги.

Медичний туризм передбачає надання медичних послуг за межами країни проживання, що дозволяє використовувати одну або кілька офлайн-локацій для виїзду висококваліфікованої медичної допомоги. Класифікація даного виду туризму представлена на рис. 1.1.

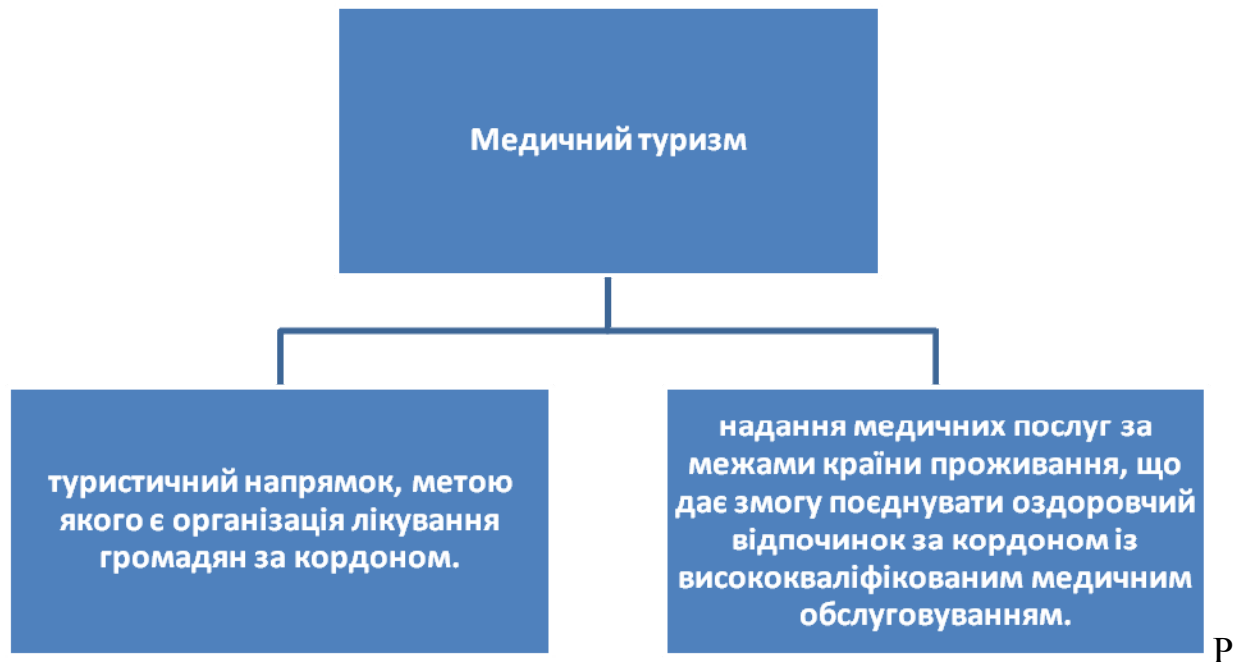

рис. 1.1 Класифікація медичного туризму за напрямками

З кожним роком дедалі більше країн інвестують у медичний туризм та готують висококваліфікованих спеціалістів у найкращих медичних школах світу. Зокрема будуються комфортні клініки, оснащені найновітнішими технологіями. Так, можна виділити такі високоякісні заклади як Медична школа Перельмана Пенсільванського університет, Коледж лікарів та хірургів Вагелоса (Колумбійський університет), Гарвардська медична школа (Гарвардський університет), Медична школа Гейзеля (Дартмутський коледж) тощо. Феномен медичного туризму ґрунтується на наданні недорогої медичної допомоги, якіснішої за конкурентні дестинації, для вирішення проблем зі здоров'ям людини. [4]

За існуючими сегментами світового ринку медичного туризму можна виділити наступні напрями (Табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Напрями медичного туризму

Напрями	Піднапрями
Орієнтований на надання медичної допомоги	<ul style="list-style-type: none"> – Лікування та діагностика (у тому числі оперативне); – Репродуктивна та клітинна медицина; – Відновлюване лікування в центрах реабілітації та фізіотерапії; – Дентал-туризм; – Паліативні медичні послуги для невиліковно хворих.
Профілактика захворювань	<ul style="list-style-type: none"> – Beauty-туризм (у тому числі пластична хірургія); – SPA та Wellness туризм; – Термальний-туризм (санаторно-курортне лікування на мінеральних водах); – Бальнеологічний туризм; – Медичний туризм для людей похилого віку.

За результатами вивчення теоретичних доробок як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, вважаємо за необхідне уточнити поняття медичного туризму як поїздки в іншу країну для отримання інноваційних, високотехнологічних медичних послуг із використанням сучасного обладнання. Проаналізувавши фактори розвитку оздоровчого туризму (рекреаційно-природні ресурси) та медичного туризму (інноваційні фактори), автори дають порівняльну характеристику розвитку оздоровчого та медичного туризму (табл. 1.3). Оздоровчий туризм включає, у якості основного мотиваційного фактора, види туризму, які сприяють фізичному, психічному та/або емоційному здоров'ю за допомогою медичної та оздоровчої діяльності, підвищують здатність людей задовольняти свої потреби та дають їм змогу краще працювати як особистості у власному оточенні.

Таблиця 1.3

Порівняльна характеристика лікувально-оздоровчого та медичного
туризму

Ознаки	Лікувально-оздоровчий туризм	Медичний туризм
Фактори розвитку	Природньо-рекреаційні ресурси	Інноваційні фактори (інноваційні методики лікування та реабілітації ; високотехнологічне обладнання)
Дестинації	Курорти	Територіально інноваційні кластери (медичні центри, медичні вузи та інститути, реабілітаційні центри, лабораторії)
Місцезнаходження	Особливо охоронні природні території, курортні зони .	Територія міста
Ресурси	Озера, водойми, моря та річки; Кліматичні ресурси; Лікувальні грязьові і т.д.	Медична інфраструктура для лікування та реабілітації

Таким чином, головною характеристикою лікувального туризму є прагнення до нетермінового лікування гострих і хронічних захворювань або медичних маніпуляцій. Існує багато причин для поїздки саме за кордоном, зокрема:

- висока якість лікування;
- наявність новітніх технологій і застосування передових методів, які ще не використовуються в домашній медицині;
- менші витрати на послуги;

– прагнення до конфіденційності та бажання нелегального лікування у власній країні.

Споживач медичних послуг, що перетинає кордон іншої держави, занурюється у своє природне, культурне та духовне середовище. Тож у цьому сенсі такий пацієнт – повноцінний турист.

1.2 Розвиток медичного туризму на світовому ринку

Медичний туризм розвивається значними темпами як у країнах СНД, так й у всьому світі, що знаходить своє пояснення. Наприклад, жителі країн СНД звертаються до закордонних клінік з двох основних причин. Це, по-перше, точна діагностика захворювання чи планове обстеження організму, а по-друге, проведення складних операцій чи процедур у разі, якщо місцеві лікарі вже не можуть допомогти. Ситуація з ринком медичного туризму в Європі та Америці є наступною. Так, у 2020 р. до закордонних клінік звернулися 100000 пацієнтів із Великобританії, у 2021 році очікується 75000 пацієнтів, а до 2023 року прогнозований потік досягне 200000 пацієнтів. (Джер Бірн, Sunday Telegraf). За даними Sunday Telegraf, у 2020 р. близько 150000 американців виїжджали за кордон з медичними цілями, і приплив тих, хто виїжджає з країни, зростає на 20% щорічно. Страховий бізнес США швидко відреагував на цю тенденцію і повідомлялося, що п'ять найбільших американських компаній (Fortune 500) додали у свої страхові програми лікування за кордоном. 90% громадян ЄС отримують лікування у своїй країні, але 53% користуються ще й медичними послугами інших країн [8]. З кожним роком кількість медичних туристів у Європі зростає завдяки факторам, вказаним у таблиці 1.4

Таблиця 1.4

Фактори розвитку медичного туризму у Європі

Досвід медичної практики	Університетські лікарні в Європі вже понад два сторіччя відомі як осередки медичної науки. Виробники медичного обладнання та фармацевтичні компанії в Європі входять до числа провідних компаній світу та створюють сприятливе середовище для інновацій. Актуальними напрямками європейської медицини є лікування онкологічних захворювань за допомогою кріохірургії, радіоактивної онкології, трансплантології, клітинної терапії, лазерної косметики та дерматології, штучного запліднення, лапароскопічних операцій та складної діагностики.
Мода на здоров'я та переміщення потреби у здоров'ї до сфери споживчих пріоритетів	Сьогодні «системи охорони здоров'я є відображенням глобалізованої культури споживання» [1, с.16]. Люди у всьому світі стурбовані здоров'ям як невід'ємною частиною буття. Здоров'я визначили як найважливішу особисту проблему (після фінансових труднощів).
Політика Європарламенту у сфері медицини	Законодавство країн ЄС заохочує транскордонне переміщення медичних послуг, медичних працівників, взаємне визнання сертифікатів та кваліфікаційних стандартів.

Закінчення таблиці 1.4

Фінансово економічна криза	Хоча медичний туризм не застрахований від рецесії, криза дала стимули для подальшого розвитку. У разі економічного спаду кожен уряд має скоротити державні витрати, зокрема на охорону здоров'я. У той же час, погіршення здоров'я населення вимагає від медичної служби підвищених зусиль і лягає навантаженням на бюджет. Тому багато пацієнтів побачать лікування за кордоном як цілком реальний варіант.
Інноваційні процеси	23 мільйони євро вже інвестовано в технології електронної охорони здоров'я в ЄС, щоб забезпечити електронний обмін інформацією про пацієнтів та лікування між державами-членами ЄС.
Демографічна структура населення Європи	2010-2020 роки – це період, у якому представники найчисленнішого покоління «бебі-бумерів» 1946-1964 років перейдуть у старші вікові групи. Здатність існуючих систем охорони здоров'я в Європі задовольняти потреби старіючого населення, що зростають, залишається під питанням. Медичний туризм є альтернативним механізмом подолання цих проблем, без розширення місцевого потенціалу охорони здоров'я.

Такі країни, як Німеччина, Ізраїль, Індія, Сінгапур та Таїланд, вкладають мільйони у розширення медичної інфраструктури, будівництво комфортабельних клінік з найкращим обладнанням та інноваційними технологіями для надання високоякісної медичної допомоги.[6] Фахівці цих

установ регулярно беруть участь у курсах підвищення кваліфікації та стажуваннях у найкращих медичних університетах світу. Лікарі клінік, які приймають на лікування іноземних пацієнтів, розмовляють кількома мовами. Вивчення мови включено до обов'язкового навчання середнього та старшого медичного персоналу в багатьох країнах. Багато клінік мають сертифікат JCI.

Основні переваги лікування за кордоном:

- доступ до найефективніших сучасних методів діагностики та лікування різних захворювань, а також лікування якісними європейськими препаратами, які не запатентовані в Україні;
- можливість консультації з провідними європейськими експертами у цій галузі;
- індивідуальний підхід до лікування та реабілітації кожного пацієнта;
- конфіденційність;
- повне медичне обслуговування та ін.

За даними міжнародного альянсу з оцінки якості медичного туризму щорічно складаються списки найкращих лікарень для медичного туризму в світі. Усі медичні заклади у цьому списку були обрані з урахуванням якості обслуговування та сучасних технологій, які можуть використовувати іноземні пацієнти. Лікарні у цьому списку мають бездоганну репутацію на місцевому та регіональному рівнях. Більшість з 5 найкращих лікарень мають міжнародну акредитацію різних агенцій із забезпечення якості. Інші не акредитовані, але широко відомі за межами своєї країни високим рівнем ефективності та безпеки лікування, а також високим рівнем задоволеності пацієнтів. При складанні цього списку альянс ґрунтувався на наступних критеріях (у порядку зменшення): якість лікування та догляду, міжнародна акредитація, високий технічний рівень, комфортність проживання. Останні критерії включали простоту спілкування, доставку, конфіденційність, безпеку, етику працівників та інформацію. Характеристика топ-медичних закладів представлена у таблиці 1.5 [5].

Таблиця 1.5

Найкращі лікарні на світовому рівні

Назва	Місцерозташування	Характеристика
Лікарня Фортіс	Бангалор, Індія	Fortis — одна з провідних компаній у галузі охорони здоров'я та фармацевтики в Індії, яка за останні десятиліття досягла неймовірного успіху в обох галузях. Лікарня Fortis пишається своїм дисциплінованим та добре навченим персоналом, найсучаснішими технологіями та глобальною політикою компанії в галузі догляду за пацієнтами. Лікарня Фортіс пропонує хірургічне лікування високого рівня в області ортопедії, зокрема відновлення хряща та пересадку суглобів. Лікарня має відмінну репутацію як в Індії, так і за кордоном, включаючи Європу і Північну Америку.
Лікарня Гленінгліз	Сінгапур	Це флагманська лікарня Parkway Hospital Group. Лікарня Glennigles пропонує комплексні та сучасні діагностичні та терапевтичні послуги. У лікарні працює понад 300 лікарів, спеціальності яких включають 30 різних медичних спеціальностей. Лікарня Glennigle налічує лише 272 ліжка, але відома не своїми розмірами, а індивідуальним підходом до пацієнтів, якістю лікування та догляду, доброзичливою атмосферою та сучасним обладнанням від провідних світових виробників. Діяльність стаціонару: кардіологія, гастроентерологія,

		трансплантація печінки, акушерство та гінекологія, ортопедія, онкологія.
--	--	--

Продовження таблиці 1.5

Лікарня Шоулдайса	Торнхілл, Канада	Лікарня Шолдайз, також відома як Центр лікування гриж Шоулдайса, є спеціалізованим хірургічним центром, що займається лікуванням гриж черевної стінки. Лікарня названа на честь легендарного хірурга Едварда Шолдейса, винахідника однойменного методу лікування гриж черевної стінки (герніопластики) за Шолдісом. Лікарня є невеликим комплексом на 89 ліжок, в якому щорічно проводиться близько 7000 операцій. Центр був заснований у 1945 році і з того часу успішність лікування первинних пахових гриж складає 99,5% завдяки оригінальній методиці. Цей центр є дуже популярним у канадців та іноземних туристів, тому лікування тут потрібно домовлятися заздалегідь.
Спинальний шпиталь Вурідул	Сеул, Південна Корея	Ця лікарня вважається одним із провідних світових центрів лікування захворювань хребта. Лікарня Вурідул використовує найсучасніші технології у світі, а також займається власними розробками у галузі лікування та діагностики захворювань хребта. Ця лікарня пишається своїми досягненнями у малоінвазивній хірургії хребта та нехірургічному лікуванні. Досвід лікарів та нові технології відкривають перед пацієнтами цієї лікарні унікальні можливості для лікування та реабілітації.

Медична клініка Асклепіус Бармрек	Гамбург, Німеччина	Група Asklepios є найбільшим оператором приватних лікарень у Європі. Компанія має близько 100 медичних закладів по всьому континенту та налічує 36 000 лікарів та
---	--------------------	---

Закінчення таблиці 1.5

		медсестер. Компанія спрямовує свої величезні матеріальні та інтелектуальні ресурси на забезпечення найвищого рівня обслуговування та ефективного лікування пацієнтів, у тому числі численних медичних туристів. Лікарня Асклепіос Бармбек у Гамбурзі є гордістю компанії. У цій великій лікарні зосереджений найкращий персонал та новітні лікувально-діагностичні технології, що робить її дуже популярною у іноземців, у тому числі з країн колишнього СРСР.
--	--	--

Не всі великі лікарні світу включені до цього списку. Зокрема, в США жодна лікарня не увійшла до кращих лікарень для медичного туризму цього року, не в останню чергу через високу вартість послуг. Американські лікарні відомі найвищим рівнем лікування та діагностики, але традиційно не вважаються настільки ж відкритими та привабливими для медичних туристів, як лікарні Європи та Азії. Медичний туризм характеризується як поїздками громадян із країн у розвинені країни, і навпаки. Розвинені країни приваблює висока якість медичних послуг, а країни, що розвиваються – нижча вартість медичного обслуговування.

Економія на послугах охорони здоров'я в країнах, що розвиваються, може становити від 30% до 85%. Наприклад, операція коронарного шунтування в Туреччині коштує приблизно в 10 разів менше, ніж у США. Приблизно таке саме співвідношення і з інших видів якісної медичної допомоги. Високі ціни часом роблять якісну медичну допомогу недоступною

для громадян розвинених країн. У Сполучених Штатах близько 110 мільйонів людей не мають медичного страхування [5].

Вище зазначалося, що однією з мотивацій поїздок за кордон є не тільки лікування, а й реабілітація. Туризм значним чином впливає на здоров'я людей похилого віку та людей з інвалідністю. Туризм, на думку Тадеуша Лобоцевича, є фактором, що протидіє гіпокінезії, згубної для здоров'я та психіки. Обмеження значно знижують життєві шанси, викликають депресію, зневіру, стрес і втрату впевненості в собі. Завдяки туризму, терапії та профілактиці психосоматичних захворювань підтримується фізична форма та здоров'я. Основними напрямками реабілітації та туризму для людей з інвалідністю є серцево-судинна та неврологічна. Туристи з інвалідністю прямують до спеціалізованих медичних центрів, де лікують захворювання, що викликали їхню інвалідність. Цей туризм добре розвинений у Франції, Іспанії, Німеччині, Ізраїлі, США. Тому не дивно, що згідно з Індексом медичного туризму (МТІ), розробленим Міжнародним центром досліджень у галузі охорони здоров'я, Ізраїль, Франція та США, а також Індія та Сінгапур входять до п'ятірки країн, провідних у медичному туризмі [5].

Зростання попиту на послуги медичного туризму очевидне серед громадян Китаю, що відсунуло США на друге місце. Передбачається, що Китай і надалі залишиться найбільшим споживачем послуг медичного туризму. Медичний та оздоровчий туризм у країнах, що розвиваються, неухильно зростає протягом останніх десятиліть. Ще в 1997 році Конференція Організації Об'єднаних Націй з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) наголосила на важливості медичного туризму для економіки країн, що розвиваються. Медичний туризм не тільки створює робочі місця та дохід, зокрема в іноземній валюті. Розвиток медичного туризму потребує інвестицій у дослідження, освіту, новітні технології та обладнання.

Медичний та оздоровчий туризм вимагає дбайливого ставлення до екології тієї чи іншої країни та безпосередньо впливає на розвиток інших секторів туристичної індустрії. За даними Асоціації медичного туризму,

вирішальним чинником під час вибору країни лікування є вартість медичного обслуговування.

Висновки до розділу 1

У першому розділі розглянуто базові поняття медичного туризму, його види, класифікацію та основні напрями. Наводяться основні відмінності між медичним та лікувальним туризмом. Так, зазначається, що медичний туризм має високу фінансову привабливість для економіки держав світу і є перспективною нішею з точки зору залучення туристів.

Разом з тим було розглянуто сучасні тенденції розвитку медичного туризму у світі. Зокрема спостерігається висока активність розвитку даного виду туризму в багатьох країнах Європи, США та Канаді, значне інвестування даного виду діяльності, що свідчить про прибутковість та актуальність розвитку медичного туризму.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ РИНКУ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

2.1 Особливості організації медичного туризму в Україні

За оцінками експертів, українці щороку витрачають близько 100 мільйонів доларів на лікування за кордоном. У таких країнах, як Білорусь, Туреччина та Німеччина, вибудовується велика черга громадян України, хоча медичні послуги для іноземців набагато дорожчі.

За статистикою та розрахунками туристичних агенцій й туроператорів, за останні два роки послугами медичного туризму скористалися понад 700 тисяч людей [9]. По лінії медичного туризму Україну відвідують гості з усього світу. Першість багато років зберігається за пацієнтами із країн СНД. Крім низької вартості, їх приваблює якість медобслуговування. У сусідніх країнах збереглися категорії громадян, які не вичерпали кредит довіри до пострадянських фахівців. Важливим чинником слугує також відсутність мовного бар'єру. На сьогоднішній день в Україні близько 120 клінік з різних регіонів приймають іноземних пацієнтів, при цьому середній рахунок за лікування становить близько 2-2,5 тисячі доларів США [19]. Сприяючи розвитку медичного туризму в Україні, за даними голови підкомітету з туризму та курортів Комітету Верховної Ради з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму, кількість іноземних пацієнтів у нашій країні подвоїться – до 130000 осіб на рік [12]. За словами президента УАМТ Віолетти Янишевської, найбільш привабливими напрямками медичного туризму для іноземних пацієнтів в Україні є пластична хірургія, стоматологія, санаторно-курортне лікування, реабілітація, а також клітинна терапія та інші напрямки. Вона додає, що сьогодні найбільше іноземних пацієнтів прибуває до України зі США, Канади, Італії, Польщі, Угорщини, Ізраїлю, Азербайджану, Китаю та країн Перської затоки [18].

За даними УНІАН, доходи від туризму в консолідованому балансі України збільшилися у 2,5 рази у 2020 році та склали понад 4 млрд грн.

Реальні цифри медичного туризму набагато вищі, оскільки, за деякими оцінками, кількість туристів, які виїжджають з метою оздоровлення, збільшується від півтора до двох разів на рік, ринок швидко розвивається [10].

Стратегічним завданням розвитку індустрії туризму в Україні можна визначити створення на світовому ринку конкурентоспроможного туристичного продукту, здатного максимально задовольнити туристські потреби населення країни та на цій основі гарантувати комплексний розвиток територій та їх соціально-економічні інтереси за дотримання екологічного балансу та історичного й культурного середовища. Програма дій щодо досягнення цього має бути синхронізована із загальними темпами розвитку ринкових механізмів та співвіднесена з політикою структурних підрозділів. Також необхідно враховувати накопичений досвід розвитку туризму у всьому світі, що створить сприятливі умови для доопрацювання та розробки адекватної нормативно-правової бази розвитку туризму. Ряд невирішених проблем, що вимагають державного регулювання та виконавчої підтримки, перешкоджає прискореному та більш ефективному зростанню індустрії туризму та розвитку туристичної галузі як однієї з провідних галузей національної економіки.

Розвиток виїзного медичного туризму пов'язаний із деякими негативними обставинами в Україні. Подібні чинники представлені на рисунку 2.1.

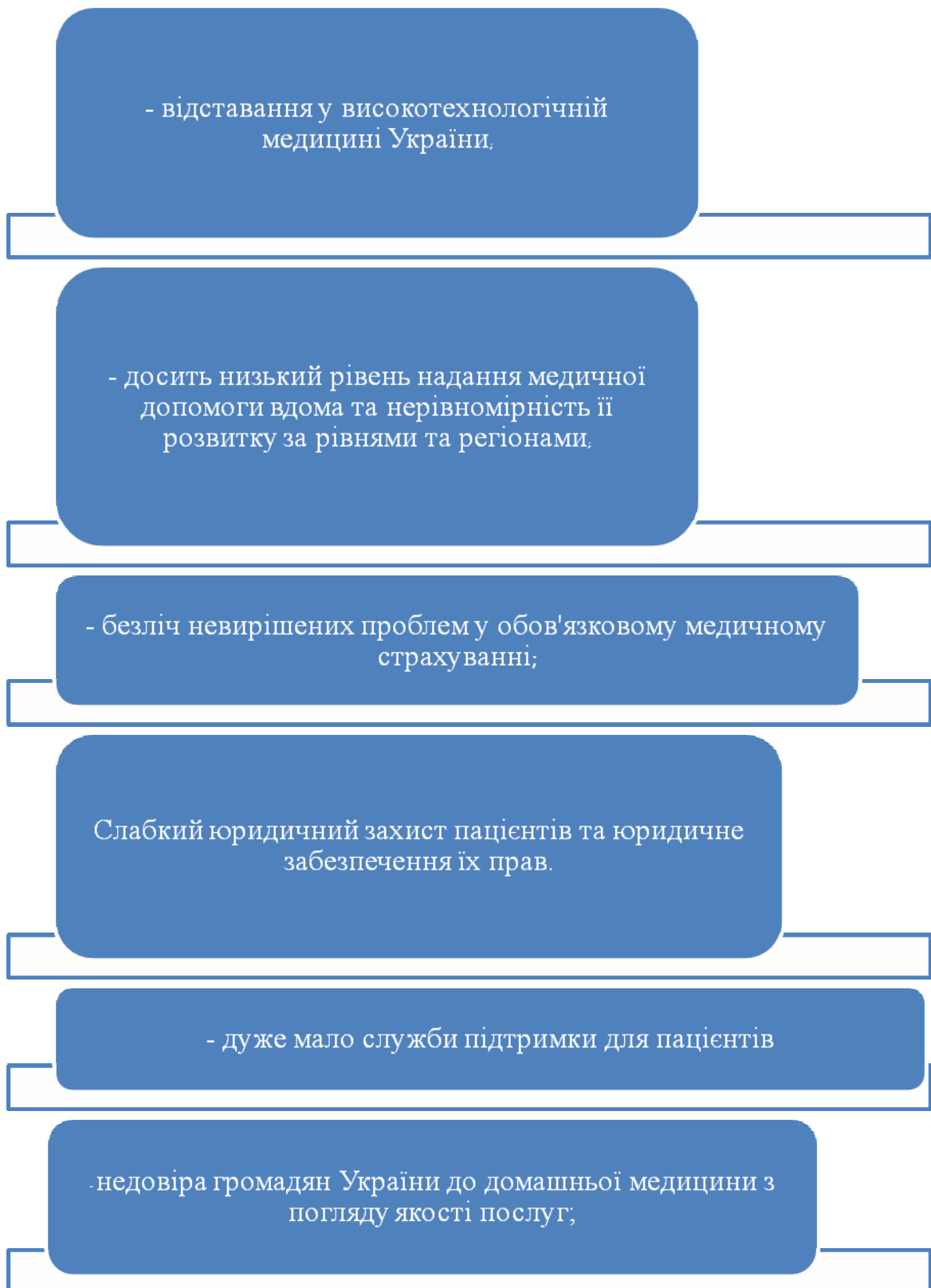

Рис 2.1 Негативні чинники виїзного медичного туризму в Україні

Незважаючи на низку негативних факторів, що заважають розвитку медичного туризму в Україні, існує і головна перевага – низькі ціни на послуги. Нижче представлені результати порівняльного аналізу вартості деяких процедур у вітчизняній приватній лікарні та за кордоном. Наприклад, видалення жовчного міхура коштує 22000 гривень в українській приватній клініці, 32270 гривень – у польському медичному центрі "Енел-Мед". Протез кульшового суглоба в німецькій клініці «ЦУМ Хайліген Гайс» з обстеженням, операцією та госпіталізацією коштує 365680 грн, в українській приватній клініці бюджет таких послуг становить близько 114000 грн.[20] Вартість медичної гістероскопії (малоінвазивний метод оперативного лікування матки) в Україні становить 13000-15000 грн, у польській Енел-Мед – близько 29000 грн. Українські хірурги проведуть операцію, яка позбавить варикозу всього за 1,5-2 години за 27000-33000 грн; Закордонні операції такого рівня коштуватимуть близько 90000 грн. Результати аналізу представлені у таблиці 2.1

Таблиця 2.1

Порівняльний аналіз вартості послуг деяких медичних послуг у вітчизняних та закордонних клініках

Назва послуги	Вартість у вітчизняній клініці (грн)	Вартість за кордоном (грн)
Видалення жовчного міхура	220000	32270 (приб. На 47 % дорожче)
Протез кульшового суглоба	114000	365680 (приб. На 200 % дорожче)
Медична гістероскопія	15000	29000 (приб. На 49 % дорожче)
Видалення варикозу	33000	90000 (прибл.на 172 % дорожче)

Додаткові фактори привабливості медичного туризму для потенційних іноземних (та українських) пацієнтів в Україні:

- висока якість медичних послуг у поєднанні з низькими витратами;
- природно-кліматичні та геополітичні умови, що створюють унікальні можливості для медичного туризму;
- репродуктивні технології, стоматологія, ортопедія та інші напрями лікування за конкурентною ціною та високою якістю:
- унікальні технології – лікування стовбуровими клітинами (Інститут клітинної терапії, Міжнародний біотехнологічний центр Біостем, клініка ЕмСелл);
- високоефективні технології та методи лікування, які не мають аналогів за кордоном;
- висококваліфіковані спеціалісти;

За даними Української асоціації медичного туризму, щороку в Україну приїжджають на лікування близько 62 тисяч іноземців, які витрачають щонайменше 125 мільйонів доларів [21]. Найбільш затребувані вітчизняні медичні послуги представлені на рис. 2.2.

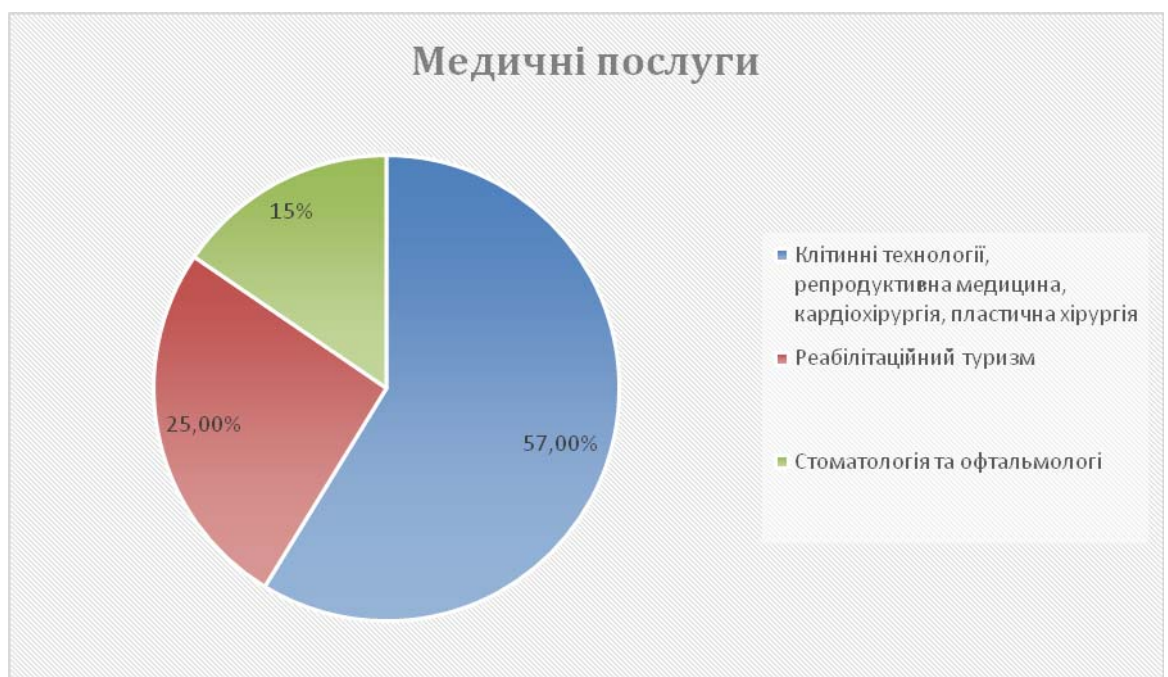

Рис. 2.2 Найзатребуваніші медичні послуги серед туристів

Вищезгадані дослідження показали, що популярністю серед іноземних відвідувачів користуються клітинні технології, репродуктивна медицина, пластична хірургія – 57 %, другу ланку займає реабілітаційний туризм – 25 % і останнє місце посідає стоматологія та офтальмологія – 15 %.

В'їзний медичний туризм в Україну стає все популярнішим, наша країна приваблює громадян інших країн в тому числі за рахунок цікавого туристичного регіону. Для багатьох пацієнтів мета приїзду – поєднати лікування у спеціалізованих клініках та можливість відвідати відомі пам'ятки. Українські лікарі мають високу кваліфікацію, а рівень приватної медицини не нижчий від світових стандартів. Відсутність черг до вузькоспеціалізованих лікарів та можливість отримання якісної допомоги з перших днів звернення до фахівця роблять практику міжнародного медичного туризму з кожним роком дедалі ширшою. Важливо, що нині в Україні існує сприятлива правова база у сфері репродуктивного здоров'я та клітинної терапії, що у синергії із сучасним оснащенням клінік та високим професіоналізмом лікарів викликає значний інтерес іноземців до отримання цієї послуги. лікар в Україні. Крім того, спостерігається інтерес іноземних пацієнтів до лікування раку у приватних онкологічних клініках України. Це з тим, що у багатьох країнах ця галузь медицини зустрічається лише у державному секторі, що завжди передбачає персоналізований підхід. Вартість медичних послуг в Україні в більшості випадків значно нижча за вартість аналогічного лікування в інших країнах. В результаті, особливо в Україні, багато іноземців або представників української діаспори вважають за краще лікувати зуби або приїздити на реабілітацію . Санаторії та реабілітаційні центри «оснащені» сучасним обладнанням. При цьому активно розвиваються традиційно сильні напрямки, такі як відновлення після інсультів та інфарктів. Завдяки цьому в'їзний медичний туризм в Україну розвивається у дуже перспективний напрямок у сфері реабілітаційних послуг. Рівень обслуговування, проживання та відсутність мовних бар'єрів

відіграють важливу роль при прийнятті рішення щодо доцільності звернення за лікуванням за кордон. У цьому сенсі Україна теж рухається у позитивному напрямку. Багато лікарів володіють іноземними мовами, а в клініках із іноземними пацієнтами це також норма для медсестер. Здебільшого це стосується англійської мови. У випадку з російськомовними пацієнтами, у тому числі у санаторіях та реабілітаційних центрах Західної України, кожен співробітник володіє російською мовою на високому рівні. Тут часто можна почути також польську та угорську мови.

2.2 Аналіз медичного туризму з реабілітаційною метою в Україні

Вищезазначені дослідження показують, що значний вплив на розвиток медичного туризму в Україні має ніша реабілітаційної медицини. Цей напрямок набирає обертів як з України до інших країн, так і з-за кордону до України. При роботі на ринку медичного туризму відбувається закономірна боротьба за увагу та довіру пацієнтів, що у свою чергу призводить до покращення матеріальної бази медичних установ, підвищення якості послуг та формування оптимальної пропозиції: співвідношення ціни та якості, інтеграція лікування з санаторно-курортними послугами та інші конкурентні переваги. Використання банних споруд термальних центрів часто поєднує термальні процедури. Це мінеральна вода або лікувальний бруд. Гіпотерапія, соул та апітерапія, використання східних методів оздоровлення та нетрадиційних методів оздоровлення широко поширені в українських здравницях. Україна здавна славиться великою різноманітністю лікувальних факторів на курортах багатьох регіонів країни. Обов'язковою умовою є використання у туристичних зонах природних факторів: мінеральних вод, грязей тощо. Курорт Трускавець відомий далеко за межами України – унікальними властивостями води Нафтуса. Курорт спеціалізується на профілактиці та лікуванні захворювань нирок та сечовивідних шляхів. Відмінних результатів у лікуванні захворювань опорно-рухового апарату досягають реабілітаційні центри з радоновими джерелами у Хмільнику та в

інших областях України. Населені пункти Морщина та Миргорода допомагають лікувати захворювання органів травлення. У ці та інші туристичні райони України приїжджають медичні туристи з Європи та СНД. Багато методик у цих областях лікування запатентовані та дають пацієнту шанс на одужання. Потреба більшості пацієнтів в Україні та інших країнах СНД у якісних та економічних послугах є фундаментальною основою стратегічного розвитку цієї частини медичної системи (включаючи санаторії та курорти), орієнтовані ринку медичного туризму.

Дитяча інвалідність – одна з найгостріших медико-соціальних проблем сучасного суспільства, яка має загальнодержавне значення. Багаторічний досвід розвинених країн переконливо показує, що своєчасна індивідуальна корекція скарг у дітей частково компенсує нестачу і дозволяє людині стати повноцінним членом суспільства. З цих причин робота націлена на розробку туру в реабілітаційний центр для розвитку дітей з особливостями, але спочатку доцільно зробити аналіз існуючих центрів в Україні, які користуються популярністю. Результати аналізу представлені у таблиці 2.2 [8, 13, 24].

Таблиця 2.2

Аналіз реабілітаційних центрів України

Назва реабілітаційного центру	Адреса	Послуги	Вартість послуг (грн)	Особливості	Туристична інфраструктура
Центр стимуляції мозку	м. Київ, проспект Порика 13- Б	Консультативна техніка; Лікувальні заняття з багатопрофільними фахівцями з реабілітації дітей з	Логопед -300-350 Маніпуляції 350- 800 Діагностика-600 Консультації-	Багаторічний досвід роботи співробітників з дітьми з порушенн	Зручне розташування у Києві. Історичний район столиці Поділ має

		ОВЗ (дитячий невролог, логопед, психолог, педіатр, реабілітолог,	400-450	ями розвитку та неврологіч	низку переваг: дешево житло,
--	--	--	---------	----------------------------	------------------------------

Продовження таблиці 2.2

		фізіотерапевт та ін.); Реабілітаційні послуги (фізіотерапія, лікувальний масаж, фізіотерапевтичні процедури, корекція мовних порушень, психологічна допомога та корекція, педагогічна корекція та ін.).		ними проблемам и; Дуже висока ефективність: Ми працюємо за науковими світовими стандартами; Центр стимуляції мозку та Медичний центр Priority мають міжнародну сертифікацію ДСТУ ; - Надання послуг у рамках програми фінансува	зручна транспортна розв'язка, у вільний від лікування час можна скористатися гідом та подивитися всі цікаві місця.
--	--	--	--	---	--

				ння.	
--	--	--	--	------	--

Продовження таблиці 2.2

Український медичний центр реабілітації дітей з органічним ураженням нервової системи.	М. Київ, вул. Богатирська, 30	Консультації Електроенцефалогія (ЕЕГ); ЕЕГ відеоспостереження Електронуроміографія Нейросонографія Дитячий невролог: діагностика та лікування захворювань нервової системи, визначення напрямків реабілітаційного процесу. Ортопедія – корекція ортопедичних порушень, профілактика та лікування тугорухливості та контрактур, деформації опорно-рухового апарату. Реабілітологи: ерготерапевт, сенсорно-інтегративний терапевт, фізіотерапевт, Бобат-терапевт, Войта-терапевт, рефлексотерапевт. Педіатр - обстеження соматичного стану, встановлення режиму реабілітації разом із неврологом, лікування супутніх захворювань.	Обстеження та лікування проводиться безкоштовно		Поряд з центром знаходиться парк «Міністерка» Торговий центр «Novus» 2 храми, найближчий готель-апартамент через 2 км
--	-------------------------------	--	---	--	---

		Психолог: діагностика розумової відсталості,			
--	--	---	--	--	--

Продовження таблиці 2.2

		корекція поведінкових та комунікативних розладів, мотиваційне навчання дитини, допомога сім'ї. Логопед: діагностика та корекція мовних порушень, корекція вигодовування немовлят. Вчитель: Вчити дитину відповідно до її здібностей та віку. Офтальмолог: діагностика, лікування та корекція захворювань очей. ЛОР-лікар, аудіолог - діагностика та корекція приглухуватості. нейрохірург			
Центр комплексної реабілітації «Нове дихання»	м. Харків вул. Клочківська 101	- практичні сесії з психологом; - логопед; -сенсорна інтеграція; -практичні сесії з фізичним терапевтом; - консультації	Первина консультація- 450 грн Пакет 4 заняття-1520 грн Пакет 8 занять -3040 грн Пакет 12 занять -4320 Пакет 24	Команда підтримує партнерські стосунки із батьками. Бажання сім'ї важливе для	Місцезнаходження – центр міста Харкова Неподалік від метро Найближчий готель – «Kharkiv Palace», велика

			заняття – 8400	центру; Знання батьків	кількість кафе,
--	--	--	----------------	------------------------------	--------------------

Продовження таблиці 2.2

			Консультація невролога -600 грн	дитини та їхня участь у реабілітаці йному процесі.	ресторанів та їдальні . Дозвілля: дельфінарі й Немо, Харкі вський зоопарк, па рк імені Т.Г. Шевченка
Міжнародний дитячий реабілітаційний центр «Скіфос»	Херсон ська область, місто Скадовс ьк, вул. Попови ча 2- Д	- Акватерапія - Зоотерапія - Фізична терапія - Психологічн о- педагогічна терапія	Акватерапія – (середній чек)- 1000 грн -Зоотерапія (середній чек) -600 - Психологічно- педагогічна терапія - 550	Міжнарод ний дитячий реабілітаці йний центр «Скіф» розташова ний у Скадовськ у Херсонськ ої області. Рівнинна територія, мілководд я Джарилгац ького залу	Умови проживанн я, харчування та дозвілля дозволяють користуват ися послугами та комфортом . Поряд знаходитьс я готель «Затока» Через 2 км -морська набережна. З розваг -

				Чорного моря створюють	дельфінарії.
--	--	--	--	------------------------	--------------

Продовження таблиці 2.2

				унікальні кліматичні умови для оздоровлення та оздоровлення дітей У центрі створена необхідна інфраструктура для безбар'єрного пересування і комфортного проїжджає.	
Громадська асоціація «Сонячне коло»	м.Київ, Харківське шосе 121/3	Діагностика психічного розвитку. підготовка до школи. Супровід аутичної дитини до освітніх закладів. група дитячого садка.	Безкоштовно	Робота з дітьми-аутистами за авторською методикою «Контроль	Поряд знаходиться ресторан Конунг, з розваг - Оглядове колесо, «відкрита сцена»,

		Підтримка сім'ї: консультації, навчання, семінари		ована взаємодія в	парк Партизансь кої слави», музей
--	--	---	--	-------------------------	--

Закінчення таблиці 2.2

		та курси для батьків.		мікрогруп ах».	окупації Києва . Доступніст ь транспорту - етро "Дарниця" або "Харківськ а" автобус 45 до зупинки "Універсам " Київ"
--	--	--------------------------	--	-------------------	---

Всього таких центрів по Україні нараховується приблизно 50. В даний список входять центри для реабілітації дітей з будь-яким вадами (зір, сердечна недостатність, загальний розвиток і т.д). В наведеній таблиці охарактеризували 5 найбільших реабілітаційних центрів в Україні за таким критеріями:

1) Послуги у всіх РЦ відносно однакові, вони націлені на обстеження дитини, робота з дитячими психологами, логопедом та фізіотерапія. Відміним від решти чотирьох медичних закладів виявився міжнародний дитячий реабілітаційний центр «Скіфос». Вони використовують у своїх терапіях водні процедури та прогулянки з тваринами.

2) Вартість послуги відносно однакова з різницею 200-300 гривень. Винятком є Громадська асоціація «Сонячне коло» – організація працює на волонтерській основі. Враховуючи економіку держави, розцінка на послуги вище середнього.

3) Туристична інфраструктура. Головним критерієм характеристики було визначення перспективного РЦ, як майбутнього тур. продукту.

Отже, в процесі аналізу виділили міжнародний дитячий реабілітаційний центр «Скіфос» та центр комплексної реабілітації «Нове дихання». Центри мають вдале місцерозташування, наявність закладів харчування, засоби розміщення, а також дозвілля.

Висновки до розділу 2

Другий розділ присвячений аналізу стану та перспектив розвитку медичного та реабілітаційного туризму в Україні. Були визначені основні напрямки, які користуються популярністю серед вітчизняних та закордонних туристів. Зокрема увага зосереджена на реабілітаційній медицині як одному з найперспективніших і в той же час не надто поширених напрямків. Проаналізовано основні реабілітаційні центри, що розміщені в основному в великих обласних центрах України, і проведено аналіз їх послуг. Окрема увага приділяється туристичній інфраструктурі, яка дає змогу визначити потенційний напрямок залучення туристів. За результатами аналізу визначили, що цікавим з точки зору подальшого розвитку медичного туризму може стати медичний центр комплексної реабілітації для дітей «Нове дихання».

РОЗДІЛ 3

РОЗРОБКА МЕДИЧНОГО ТУРУ НА БАЗІ МЕДИЧНОГО ЦЕНТРУ КОМПЛЕКСНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДЛЯ ДІТЕЙ «НОВЕ ДИХАННЯ»

3.1 Розробка програми обслуговування туристів медичного туру

За результатами дослідження можна зазначити, що медичний центр комплексної реабілітації для дітей «Нове дихання» є одним з небагатьох в Україні реабілітаційних центрів, що гармонійно поєднує лікування та дає змогу комфортно провести своє дозвілля сім'ям які приїздять у нього. Завдяки високому рівню технічної та технологічної бази комплексу, цей об'єкт може стати перспективним центром для розвитку медичного та рекреаційного туризму як для українських, так і для іноземних гостей. На цій підставі було розроблено наступний груповий тур.

Ціль туру – привернення нових груп туристів в м. Харків, які потребують отримання спеціалізованої реабілітаційної допомоги. Тур розробляється для мешканців України, зокрема найближчих до Харкова регіонів. Вибір медичного центру обумовлений високою якістю обслуговування в ЦКР в м. Харків, доброю репутацією самого міста як медичного та культурного центру держави, та зручністю розташування установи. Загальна туристична інфраструктура в Харкові розвинена на достатньо високому рівні, що дозволить приваблювати клієнтів і забезпечувати їх якісними послугами.

Медичний центр був відкритий у 2019 році і працює за адресою вулиця Клочківська, 101-Ж, м. Харків. ЦКР надає медичну допомогу-реабілітацію та постлікарську допомогу дітям від 0 до 16 років

Створення такого туру, вимагає визначення цільової аудиторії. Учасники даних заходів зазвичай – це сім'ї, з середнім та вище середнього матеріальним достатком, діти в яких мають розлад аутичного спектру. Загальна кількість учасників одного туру – 10 дітей + їх батьки (обов'язково повинен бути присутній супроводжуючий дитини). **Головною метою такого туру** є – розвиток навичок, які дозволять дитині з розладом аутичного

спектру бути активним серед своїх однолітків, забезпечення максимальної незалежності дитини у майбутньому. Для цього центр проводить повну діагностику; пропонує індивідуальну програму із конкретними цілями; зокрема залучається міждисциплінарна команда професіоналів, які знають, яким чином досягти цілей. Команда ЦКР підтримує партнерські стосунки із батьками. Для них важливим є бажання сім'ї, участь батьків у процесі реабілітації. Зокрема програма передбачає навчання членів родини, вчить батьків діяти у різних життєвих ситуаціях.

В центрі працюють і за необхідності можуть залучатися в рамках туру такі спеціалісти:

- Логопед;
- Дитячий невролог (кандидат медичних наук);
- Лікар-дієтолог;
- Фізичний терапевт;
- 3 дитячих психолога.

Зокрема вони спеціалізуються на наступних діагнозах:

- Недоношені діти;
- Соматично ослаблені діти;
- Діти групи ризику з вадами розвитку;
- Діти з дитячим церебральним паралічем;
- Діти з руховими порушеннями;
- Діти з ДЦП;
- Діти з розладами аутичного спектру;
- Діти з порушеннями поведінки;
- Діти з генетичними захворюваннями (синдром Дауна, синдром Едвардса та ін.);
- Діти із затримкою мовленнєвого та інтелектуального розвитку.

Даний тур розрахований на розвиток внутрішнього туризму. У вищезазначеному аналізі вказується, що центрів, які надають подібні реабілітаційні послуги, в Україні відносно небагато і, таким чином, даний проєкт дає можливість для розвитку дітей з міст, які не готові надавати подібну якість послуг (Полтавська, Сумська, Дніпропетровська та Запорізька області). Туристичний проєкт передбачає наступні кроки: формування туристичної групи, збір інформації, обговорення з батьками усіх нюансів проведення туру та узгодження. Програма заходів представлена у таблиці нижче.

День перший

Час	Характеристика процедури
21:00	Прибуття до міста
21:30	Трансфер до готелю, заселення
22:00	Відпочинок
8:30	Сніданок в готелі
9:30	Трансфер до МЦ, бесіда з керівником центру
10:00	Перекус
10:30	Загальний збір Клінічне обстеження дитини: МРТ головного мозку (на базі лабораторії) Аналіз крові, сечі
13:30	Прийом до дитячого психолога
14:30	Обід
15:30	Консультація с логопедом
16:30	Вільний час, прогулянка містом
19:30	Відвідування дельфінарію «Немо»
21:30	Трансфер до готелю

Трансфер – автобус на 25 осіб Mitsubishi Temsa Prestij

Другий день

Час	Характеристика процедури
8:30	Сніданок у готелі
9:30	Трансфер до МЦ
9:50	Загальний збір
10:00	Лекція від дитячого лікаря невропатолога Оленич Віри Борисівни на тему « Як знайти спільну мову зі своєю дитиною»
11:30	Розвиваючі ігри з дитячим психологом
12:30	Консультація з логопедом (групова, за бажанням – індивідуальна)
13:30	Обід
15:00	Підведення підсумків щодо загального стану дитини, результати аналізів, обговорення з батьками.
17:00	Трансфер до Харківського зоопарку, спеціальна екскурсія
20:00	Вільний час
22:00	Трансфер до готелю

День третій

8:30	Сніданок
9:30	Трансфер до МЦ
10:00	Заключна консультація з дитячим психологом
11:30	Заключна консультація з логопедом
13:30	Вручення подарунків дітям
15:30	Вільний час
19:00	Трансфер автовокзалу

Заняття та семінари проходять у груповому форматі у центральному холі центру.

Всі заходи відбуваються під наглядом родичів.

Додаткова характеристика послуг

Цілі та задачі тренінгу

Комунікативний тренінг для батьків дітей-інвалідів – це метод групового консультивання. Навчає комунікативні навички з урахуванням особливих потреб таких сімей та коригує самооцінку учасників. Мета цього методу – стимулювати розкриття та використання всіх внутрішніх резервів особи для надання психологічної допомоги. Допоможіть людям стати підходящими та ефективними помічниками для своїх дітей та цінними партнерами для вчителів.

Освітні цілі

Вивчення вимог батьків «особливих» дітей дозволило скласти наступний перелік завдань, які вирішуються у вигляді комунікативного тренінгу.

1. Виховання та тренування навичок конструктивної взаємодії.

Спільне вирішення проблем.

Повага до думки та відношення інших.

Підтримуйте інших і продуктивно реагуйте з їхньої життєвої ситуації.

2. Зразок позитивного мислення.

Порушення стереотипів мислення стосовно себе та дитині.

Шукайте нові способи взаємодії, особливо у конфліктних ситуаціях.

Відмова погоджуватися на нерозв'язність сімейних проблем та прийняття віри у різні можливості їх подолання.

3. Особистий розвиток

Розвиток та використання внутрішніх ресурсів.

Здатність відчувати та передбачати настрій, стан та поведінку інших людей.

Вміння пристосовуватися до важких ситуацій.

Поінформованість та прийняття почуття власної гідності.

4. Стабілізація психіки та емоційного фону.

Отримання психологічної підтримки

Підвищена стресостійкість.

Знання технік психоемоційної розрядки.

Психологічна діагностика – кінцевий результат діяльності психолога, мета якої – описати та уточнити суть індивідуально-психологічних характеристик людини, оцінити їхній поточний стан, спрогнозувати подальший розвиток та розробити рекомендації. Мета дослідження буде визначена пізніше. Значна частина психодіагностичних методик розроблено для клінічних цілей. У зв'язку з цим, у психодіагностиці виникло поняття «клініко-психологічний діагноз». Клініко-психологічна діагностика – це цілісна картина особистості із присвоєнням елементів стійкої дисфункції.

Характеристика додаткових туристичних послуг

Дельфенарій «Немо»

Однією з головних визначних пам'яток Харкова є культурно-оздоровчий комплекс «Немо», який складається з готелю, фітнес-клубу, спа, ресторанів, пляжного комплексу, акваріума, центру дельфінотерапії та, звичайно ж, дельфінарію. На території дельфінарію є акваріум, де можна познайомитися з морськими, морськими та прісноводними мешканцями, а також з екзотичними тваринами з усього світу. У «Немо» можна не лише подивитися шоу дельфінів, а й поплавати з ними, пірнути на дно басейну з досвідченим інструктором, сфотографуватись і навіть пройти дельфінотерапію. Сеанси дельфінотерапії допомагають розслабитися та покращити здоров'я людей з хронічним стресом, а також реабілітувати дітей із психофізіологічними порушеннями розвитку.

Розрахунок туру

Назва	Вартість послуги (грн)
Розміщення -готель «Kharkiv Palace»	4600 *2 = 9200
Трансфер (за бажанням)	360*3 = 1080
Дельфінарій «Немо» «Шоу єдина планета»	300
МРТ головного мозку	800
Консультації з фахівцями	1600 * 3 = 3300
Аналізи	670
Лекція від дитячого лікаря невропатолога Оленич Віри Борисівни на тему «Як знайти спільну мову зі своєю дитиною»	400
Собівартість туру	15750
Послуги організатора туру	3150
ПДВ з послуги фірми	630
Послуги з ПДВ	3780
Ціна туру	19530

Отже, за підрахунками, ціна туру з однієї дитини і дорослого складає – 19530 грн.

Зовнішній трансфер не входить до вартості туру.

Беручи до уваги, що планується близько 10 дітей + їх батьки, (1-2 людини) тому бюджет приблизно складає 390600 грн.

3.2 Просування медичного туру на ринку України

При розробці туру та його просуванні важливо звернути увагу на цільову аудиторію проекту. Слід зазначити, що враховуючи особливості

фізичного/психічного стану дітей, було вирішено обмежити територію залучення потенційних клієнтів лише на сусідніх регіонах з Харківською областю, що викликано певними складнощами перевезення дітей на великі відстані, і таким чином, зосередитися на внутрішньому туризмі.

До цільових регіонів просування підпадають декілька сусідніх з Харковом областей – Сумська, Полтавська, Дніпропетровська, частини Донецької та Луганської областей.

Для обрання ефективних каналів комунікації доцільно розробити декілька портретів цільової аудиторії, на яку будуть спрямовані рекламні повідомлення. Зважаючи, що фінансові й організаційні рішення приймаються переважно дорослими, то отримуємо наступні портрети ЦА.

Портрет 1 – одиночка Юлія, працює викладачем української мови в маленькому містечку Полтавської області. В неї є трирічна донька Мелана з розладом психічного характеру. Основний дохід жінки – її заробітна плата, соціальні виплати та аліменти від колишнього чоловіка. Юлія часто користується соціальними мережам, в основному – інстаграм та переглядає відеоролики на ютуб – каналі, що стосуються розвитку її дитини.

Портрет 2 – подружжя літніх людей, які люблять радувати 5-ти річну онуку Олесю подарунками. В Олесі наявні особливості розвитку. Дідусь Михайло та бабуся Наталя вже давно отримують пенсію. Але в силу свого віку, чоловік працює на одному із заводів Сумщини електриком та отримує заробітну плату 15 тисяч гривень в місяць. Кожні два місяці бабуся Наталя водить Олесю в місцевий спеціалізований комплекс для розвитку дітей з особливостями.

Портрет 3 – молода сім'я з міста Дніпро. Батько Дмитро – має свій власний бізнес в сфері ресторанного бізнесу, має свій ресторан у місті та Євгенія – його дружина, працює майстром манікюру та допомагає своєму чоловіку з організацією бізнесу. Вони виховують трирічного сина Олександра. На 2 році життя, в одній з місцевих лікарень хлопчику

поставили цей діагноз, відтоді батьки активно возять свого сина в різні реабілітаційні центри та інші медичні установи.

За результатами визначення портретів ЦА, можна припустити найдоцільніші варіанти рекламних комунікацій для кожного з них. Так, для Клієнта 1 вбачаємо необхідність залучення реклами у соціальних мережах, оскільки одинока матір проводить вечірнє дозвілля переважно в них – зокрема інстаграм. Реклама має бути таргетована на відповідний вік, обрану локацію та пропонувати реабілітаційні послуги для дітей, також актуально в цьому випадку використовувати рекламу на ютуб.

Для клієнта 2 ефективним варіантом може стати реклама у транспорті, в телевізорі, і зокрема у медичних закладах, які вони часто відвідують із дитиною.

Клієнта 3 можна також знайти у соціальних мережах, а також це особа, яка регулярно працює з комп'ютером і користується пошуковими системами. Тому хорошим варіантом може стати контекстна реклама із варіантами пропонованого туру.

Таким чином, проаналізувавши ЦА визначаємо, що більшість клієнтів користується інтернетом і соціальними мережами, тому це стане основним джерелом комунікації. На перших етапах контекстна реклама та реклама в соціальних мережах дозволять перевірити гіпотези про вірність обраної цільової аудиторії і продемонструють рівень попиту на запропоновану послугу. Вартість реклами складатиме приблизно \$100 за охоплення в 12000-30000 чоловік.

Висновки до розділу 3

Третій розділ присвячений розробці групового медичного туру для дітей з розладами аутичного спектру та їх батьків. Головною метою даного проєкту є розвиток навичок, які дозволять дитині з особливостями соціалізуватися з однолітками, а з іншого боку проєкт має на меті популяризацію внутрішнього туризму в Україні. В результаті було

запропоновано програму медичного туру для мешканців сусідніх із Харківською областей, запропоновано низку заходів, в тому числі не медичних, і розраховано вартість даного туру. Також запропоновані варіанти портретів цільової аудиторії до яких відносяться категорії із середнім рівнем доходів та вище середнього. Запроваджена низка рекомендацій щодо просування туру для залучення клієнтів.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження було досягнуто його мету, виконано поставлені завдання й отримано наступні висновки.

1. Розглянуто концепцію та сутність медичного туризму, охарактеризовано поняття даного виду туризму та проаналізовано основні напрямки лікування. Зокрема було зазначено основну різницю між медичним та оздоровчим туризмом. Оздоровчий туризм включає в себе всі види діяльності, які сприяють фізичному, психічному та/або емоційному здоров'ю людини, підвищують їх здатність задовольняти свої потреби та дають їм змогу краще працювати як особистості у власному оточенні. Разом з тим медичний туризм спрямований саме на лікуванні конкретних захворювань. В ході аналізу виявили, що головною характеристикою лікувального туризму є прагнення до нетермінового лікування гострих і хронічних захворювань або медичних маніпуляцій. Головною ж причиною поїздки туристів за кордон є можливість отримання медичних послуг вищої якості ніж в країні проживання.

2. За результатами огляду стану розвитку медичного туризму за кордоном з'ясовано, що даний вид туризму розвивається значними темпами як в країнах світу так і в країнах СНД. Особливо спостерігається висока активність розвитку даного виду туризму в таких країнах Європи як Німеччина, Британія, Франція та Швейцарія, в Китаї, США та Канаді. В той же час, значні інвестиції спонсорів та місцевої влади в дану діяльність свідчать про прибутковість та актуальність розвитку медичного туризму. Також було визначено, що однією з мотивацій поїздок за кордон є не тільки лікування, а й реабілітація. Туризм позитивним чином впливає на здоров'я людей похилого віку та людей з інвалідністю.

3. З метою визначення особливостей розвитку медичного туризму в Україні було проведено відповідний аналіз. Так, було визначено

найпопулярніші напрями вітчизняної медицини, які користуються попитом серед іноземних відвідувачів. До них належать: клітинні технології, репродуктивна медицина, кардіологія, реабілітація та стоматологія. Також з'ясовано, що до основних чинників, які сприяють розвитку української медицини відносяться: якісне технічне оснащення приватних клінік, низькі ціни та сприятливі кліматичні умови.

4. За результатами попереднього аналізу було обрано саме реабілітаційну медицину як один із перспективних напрямків розвитку медичного туризму. З метою визначення рівня забезпеченості даного напрямку та наявності інфраструктурних потужностей, було здійснено порівняльний аналіз, в рамках якого виявили, що реабілітаційний туризм в Україні знаходиться на початковому етапі розвитку, про що говорить відносно невелика кількість відповідної інфраструктури. Більшість реабілітаційних центрів не мають належної бази для розвитку туризму, в той же час була визначена низка закладів, які відповідають високим стандартам, і які можуть стати основою для реалізації медичного туризму. В рамках даного проєкту було обрано медичний центр комплексної реабілітації для дітей «Нове дихання» (м. Харків), що, окрім високих стандартів роботи закладу, було викликано зручним місцерозташуванням та наявністю туристичної інфраструктури у близькому оточенні.

5. На основі аналізу було прийнято рішення про доцільність розробки групового медичного туру для дітей з розладом аутичного спектру та їх батьків у медичний заклад м. Харкова із сусідніх областей – Полтавської, Сумської, Дніпровської тощо. В рамках розробки проєкту було визначено його головну ціль та мету та запропоновано детальну програму. На рівні із медичними заходами було враховано також і додаткові розважальні послуги для приємного дозвілля дітей та їх батьків. У підсумку було розраховано витрати на організацію даного туру та запропоновано вартість з дитини та одного дорослого у супроводі.

6 З метою просування проєкту та залучення клієнтів було запропоновано цільову аудиторію, яка охоплює людей з середнім та вище середнього достатком – це сім'ї з дітьми, які мають особливості розвитку. Зокрема наводяться приклади трьох портретів цільової аудиторії, для кожного з яких у подальшому наводяться оптимальні методи просування та канали комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Асоціація медичного туризму України : сайт. URL: <https://www.medicaltourismassociation.com/ru/medical-tourism-faq-s.html> (дата звернення 12.01.22).
2. Баєв В.В. Економічні передумови розвитку медичного туризму в Україні : Наукові праці МАУП, 2014. 163 с.
3. Баєв В.В. Класифікація медичного туризму в умовах глобалізації міжнародного медичного простору. Наукові праці МАУП, 2016, вип. 50(3). С. 119–125.
4. Басюк І. Розвиток медичного туризму в світі : сайт. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/17349/1/238-240.pdf> (дата звернення 12.01.22).
5. Всесвітня організація охорони здоров'я : сайт. URL: <http://www.euro.who.int/ru/home> (дата звернення 12.01.22).
6. Географія медичного туризму Європи : сайт. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/romaniv2.htm (дата звернення 12.01.22).
7. Гнедик Є.С. Засоби регулюючого впливу держави у сфері медичного туризму : сайт. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/3/16.pdf> (дата звернення 12.01.22).
8. Громадська асоціація «Сонячне коло» : сайт. URL: <http://b2btoday.com.ua/id/2632967> (дата звернення 12.01.22).
9. Гунченко О.О. Географія медичного туризму в країнах Європи. Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ «Криворізький національний університет», м. Кривий Ріг.
10. Діденко К. Д., Жученко В. Г. Медичний туризм в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. Економічні науки. 2016. Вип. 16(4). С. 101-105.

11. Євдокименко В. К. Регіональні фактори розвитку туризму. Туристично-краєзнавчі дослідження. Туризм в Україні: економіка та культура : зб. тез допов. III Всеукраїнської науково-практичної конференції, 9–10 вересня 2008 р. К. КМТрейдинг, 2008. Вип. 1. 92-94 с.
12. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 324/95 ВР : сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр#Text> (дата звернення 12.01.22).
13. Інтернет-проект «Санаторії та курорти України» : сайт. URL: <http://www.sanikur> (дата звернення 12.01.22).
14. Кількість лікарень в Україні зменшилася за 5 років на 37,5 % : сайт. URL: <https://www.apteka.ua/article/377082> (дата звернення 12.01.22).
15. Колективні засоби розміщування у 2015 році. Статистичний бюлетень. Державна служба статистики України, 2016. 200 с.
16. Лісничка О.М. Правове регулювання медичного туризму в Україні : сайт. URL: http://www.lj.kherson.ua/2017/pravo03/part_1/23.pdf (дата звернення 12.01.22).
17. МедЕксперт» : сайт. URL: <https://www.medexpert.ua/ua/pro-nas/> (дата звернення 12.01.22).
18. Медичний туризм в Україні : сайт. URL: <https://www.prostir.ua/?news=medychnyj-turyzm-v-ukrajini> (дата звернення 12.01.22).
19. Медичний туризм в Україні. Проблеми та перспективи розвитку : сайт. URL: <http://health-ua.com/article/19417-medichnij-turizm-v-ukran-problemi-ta-perspektivi> (дата звернення 12.01.22).
20. Медичний туризм в Україні: можливості vs реальність : сайт. URL: <https://www.vz.kiev.ua/medychnyj-turyzm-v-ukrayini-mozhlyvosti-vs-realnist> (дата звернення 12.01.22).
21. Медичний туризм у Великобританії : сайт URL: <https://euromd.com.ua/5-meditsynskiy-turizm/147-medichnij-turizm-u-velikobritanii/> (дата звернення 12.01.22).

22. Медичний центр : сайт URL: <https://semeyka.kh.ua> (дата звернення 12.01.22).
23. Парфіненко А. Ю., Сідоров В. І., Любіцева О. О. Туристичне країнознавство : підруч. 2-ге вид., перероб. і доповн. Київ: Знання, 2015. 551 с.
24. Портал медичного туризму : сайт URL: <http://medvoyage.info/> (дата звернення 12.01.22).
25. Пошук клінік та лікарів по всьому світі : сайт URL: <https://ru.bookimed.com> (дата звернення 12.01.22).
26. Проданова В. Л., Миргородська Д.О. Специфіка умов і факторів розвитку ринку в'їзного медичного туризму в Україні : сайт URL: http://www.suem.edu.ua/documents/visnik_2_23_2017.pdf (дата звернення 12.01.22).
27. Рибальченко Д. В. Основні напрями в'їзного медичного туризму в Україні. Культура та інформаційне суспільство XXI століття. програма всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 18–19 квітня 2019 р. Харків. держ. акад. культури. Харків : ХДАК, 2019. 39 с.
28. Савранчук Л.А. Рекреалогія. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2009. 92 с.
29. Сегментація ринку туристських послуг : сайт URL: https://tourlib.net/statti_ukr/lozynska.htm/ (дата звернення 12.01.22).
30. Харківський міжнародний аеропорт : сайт URL: <https://hrk.aero/ru/onlajjn-tablo/#undefined> (дата звернення 12.01.22).
31. Чухно І. А. Медичний туризм в Харківській області як потенційне джерело інвестицій для розвитку медицини. Надбання сучасної епідеміології та біостатистики як запорука покращання громадського здоров'я в Україні : матеріали навчально-практичної конференції, 18 квітня 2019 р. Харків : ХНМУ, 2019. С. 117-119.
32. Шамара І.Н., Скоряк І.В. Проблеми та перспективи розвитку лікувально-оздоровчого туризму в Харківській області. Вісник ХНУ імені

В.Н. Каразіна. (Серія "Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм"). 2018. Вип. 8. С. 211-217.

33. Штирбу Н. Передача прав на об'єкти промислової власності // Економічний огляд. 2007. №45. С.28-34.

34. ЮНВТО: у 2013 році продовжиться активне зростання міжнародного туризму : сайт URL: http://altu.com.ua/bulletin/bulletin_altu_feb2013 (дата звернення 12.01.22).

35. Childneuro : сайт URL: <https://childneuro.gov.ua/> (дата звернення 12.01.22).

36. Mind Stimulation : сайт URL: <https://mind-stimulation.com/> (дата звернення 12.01.22).

37. The World Health Statistics 2007. World Health Organization. 2007. P. 67-71

38. Ukraine – Improving intergovernmental fiscal relations and public health and education expenditure policy: selected issues (English) : сайт URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/111451468112151572/Ukraine-Improving-intergovernmental-fiscal-relations-and-public-health-and-education-expenditure-policy-selected-issues> (дата звернення 12.01.22).

39. Zoon : сайт URL: https://zoon.com.ua/kharkov/medical/tsentr_kompleksno_reabltats_dlya_dtej_nove_dihannya/ (дата звернення 12.01.22).